

Procesné aspekty disciplinárneho konania sudcov podľa zákona č. 385/2000 Z. z. s poukazom na rozhodovaciu činnosť disciplinárnych senátov (JA SR, 20.5.2019)

1. Všeobecná charakteristika disciplinárneho konania podľa zák. č. 385/2000 Z.z.

- disciplinárny súd (resp. od 1.1.2012 disciplinárny senát) sa podľa judikatúry Ústavného súdu SR nepovažuje za všeobecný súd v zmysle čl. 142 ods. 1 ústavy, ale je súdom zameraným výlučne na rozhodovanie o disciplinárnych veciach sudcov všeobecných súdov (PL. ÚS 7/2002, II. ÚS 140/2011)

1.1. ústavné vymedzenie – čl. 141a ods. 5 písm. g), ods. 10, čl. 147 ods. 1, čl. 148 ods. 1 ústavy

1.2. zákonné vymedzenie – tretia časť zákona č. 385/2000 Z.z. (§ 115 - § 138)

1.2.1. základné zákonné ustanovenie § 150 ods. 2 – pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti sa primerane použije prvá časť Trestného zákona a na disciplinárne konanie sa primerane použije Trestný poriadok, ak zákon č. 385/2000 Z.z. neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné

2. Návrh na začatie DK

2.1. Orgány oprávnené podať návrh na začatie DK (§ 120 ods. 2, ods. 3)

2.2. Subjektívna a objektívna lehota na podanie návrhu na začatie DK (§ 120 ods. 4) – ide o zákonné lehoty charakteru prekluzívneho (hoci v § 118 ods. 1 sú označené ako premlčacie lehoty) – k tomu II. ÚS 140/2011, 2Ds/2/2014, 5Ds/1/2017

- povinnosť disciplinárneho senátu skúmať ich dodržanie vzhľadom na § 118 ods. 1 (zánik zodpovednosti za disciplinárne previnenie)

- nedodržanie niektorej z lehôt má za následok nutnosť zastaviť DK podľa § 124 ods. 1 písm. a) s poukazom na § 118 ods. 1

2.2.1. Plynutie subjektívnej lehoty

- § 53 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch (dohľad predsedu súdu)

- § 54 - § 61 zák. č. 757/2004 Z.z. (vnútorná revízia)

- § 62 - § 70 zák. č. 757/2004 Z.z. (sťažnosti účastníkov/procesných strán a podnety FO a PO)

2.2.2. Plynutie objektívnej lehoty – ak má konanie naplňať znaky disciplinárneho previnenia podľa viacerých ustanovení § 116

2.3. Obsahové náležitosti návrhu na začatie DK (§ 120 ods. 5) – označenie sudcu, opis skutku, dôkazy a skutočnosti o dodržaní lehôt podľa § 120 ods. 4; osobitný prípad § 138 (spáchanie trestného činu z nedbanlivosti)

2.3.1. Opis skutku (§ 120 ods. 6) – miesto, čas, spôsob spáchania, spôsobený následok ak aby bol dostatočne konkretizovaný a nezameniteľný a aby bolo odôvodnené použitie

určitého disciplinárneho opatrenia , právnu kvalifikáciu s uvedením príslušného zákonného ustanovenia

2.4. Späťvzatie návrhu na začatie DK (§ 120 ods. 7) – musí byť odôvodnený; dôsledok späťvzatia je zastavenie DK podľa § 124 ods. 1 písm. a); zákonné rozlišovanie späťvzatia pred a po začatí ústneho pojednávania (ak späťvzatie až po začatí ústneho pojednávania, sudca môže trvať na prejednaní veci - § 124 ods. 2 a ak je zistená vina, disciplinárne opatrenie neuloží - § 129 ods. 6) – k tomu I. ÚS 353/2013

3. Upovedomenie o začatí DK (§ 122) a predbežné šetrenie (§ 123)

- o začatí DK sa upovedomí sudca doručením návrhu na začatie DK do vlastných rúk v lehote 10 dní od podania návrhu spolu s poučením o práve zvoliť si obhajcu z radov advokátov alebo sudcov, vyjadriť sa k návrhu a navrhnúť dôkazy (v prípade, ak bolo rozhodnuté o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu podľa § 22 ods. 1, tak sa zároveň doručí aj toto rozhodnutie)

- predbežným šetrením sa zisťujú skutočnosti a zabezpečujú dôkazy, ktoré bude potrebné pre ústne pojednávanie resp. pre rozhodnutie o podanom návrhu na začatie DK

4. Ústne pojednávanie (§ 126 - § 129)

4.1. Nariadenie ústneho pojednávania (§ 126)

- termín ústneho pojednávania sa určí tak, aby navrhovateľ, sudca a obhajca mali od upovedomenia aspoň 5 pracovných dní na prípravu

- upovedomuje sa navrhovateľ, sudca, obhajca a predseda súdu, na ktorom pôsobí sudca, ak nie je navrhovateľom

- navrhovateľ a sudca sú povinný označiť dôkaz najneskôr na ústnom pojednávaní, pričom disciplinárny senát môže vykonať aj dôkazy stranami nenavrhnuté

- disciplinárny senát rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov a na základe medzi stranami nesporných skutočností, ak o nich nemá disciplinárny senát dôvodné a závažné pochybnosti

4.2. Vykonanie ústneho pojednávania (§ 127, § 128)

4.2.1. Možnosť vykonať ústne pojednávanie (ÚP) v neprítomnosti sudcu – ak bol o termíne ÚP riadne upovedomený a zároveň sa odmietne postaviť alebo sa bez dôvodného ospravedlnenia nedostaví alebo sa výslovne vzdá práva účasti na ÚP; obhajca má právo sa zúčastniť na ÚP, nie povinnosť t. j. ÚP je možné vykonať aj v neprítomnosti obhajcu; ÚP je možné vykonať aj v neprítomnosti navrhovateľa, čo vyplýva z § 127 ods. 2

4.2.2. Priebeh ÚP, ktoré je verejné (neverejná je iba časť ÚP, ak sa otvára obálka so zápisnicou o hlasovaní - § 127 ods. 7 a § 126 ods. 6):

- navrhovateľ prednesie návrh a odôvodní ho (ak nie je prítomný, návrh prednesie predseda disc. senátu alebo ním určený člen)

- predseda disc. senátu (resp. ním určený člen) oboznámi s výsledkami predbežného šetrenia

- vypočuje sa sudca, ktorý má právo odoprieť vypovedať, následne predvolaní svedkovia a znalci, pričom strany majú právo im klásť otázky, vyjadriť sa k navrhovaným dôkazom a podávať návrhy na doplnenia dokazovania

- po skončení dokazovania sa môžu v konečných návrhoch vyjadriť navrhovateľ, obhajca a ako posledný sudca

5. Rozhodnutie disciplinárneho senátu (§ 124, § 125 a § 129 - § 130)

5.1. Lehota pre vydanie rozhodnutia – poriadková lehota „spravidla do 3 mesiacov od podania návrhu na začatie DK“ (§ 129 ods. 1) – k tomu II. ÚS 58/2011

5.2. Zastavenie disciplinárneho konania (§ 124) - § 124 ods. 1 písm. b) - zároveň postúpenie veci (?)

5.3. Prerušenie disciplinárneho konania (§ 125) – ak by malo ísť o trestný čin, DK sa preruší a vec sa postúpi OČTK

5.4. Rozhodnutie, že je vinný (§ 129 ods. 2) – ak bude preukázané, že sa sudca dopustil disciplinárneho previnenia

5.5. Rozhodnutie o oslobodení (§ 129 ods. 3, ods. 4) – ak sa sudca disc. previnenia nedopustil (zistenie právnej prekážky pre uznanie viny) alebo sudcovi nemožno disc. previnenie preukázať (skutkové zistenia neumožňujú uznať vinu); v takom prípade má sudca nárok voči štátu na náhradu účelne vynaložených trov, o čom sa rozhodne priamo v meritórnom rozhodnutí (ak treba zisťovať ohľadom trov ďalšie skutočnosti, rozhodne sa o trovách samostatným rozhodnutím)

5.6 náležitosti rozhodnutia (§ 129 ods. 7) – výrok, odôvodnenie, poučenie o odvolaní a minoritný odlišný názor a jeho odôvodnenie; čo konkrétne má obsahovať výrok a odôvodnenie sa primerane vzťahujú ustanovenia § 163 ods. 3 Tr.por., § 165 ods. 1 Tr.por. a § 168 ods. 1 Tr.por. vzhľadom na § 150 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z.z.; možnosť uloženia aj súhrnného disciplinárneho opatrenia (t.j. súhrnného trestu) – k tomu II. ÚS 41/2018, 5Ds/1/2016

6. Písomné napomenutie vydané podľa § 117 ods. 7 – musí mať náležitosti rozhodnutia vydaného v disciplinárnom konaní (k tomu 1Ds/15/2013, 2Ds/2/2014, 5Ds/6/2016, 5Ds/3/2018)

- písomné napomenutie je jedným z disciplinárnych opatrení, ktoré je možné uložiť podľa § 117, pričom z pohľadu jeho obsahových náležitostí je nepodstatné, že ho možno uložiť za nedostatky v práci menšieho významu alebo poklesky v správaní menšieho významu, keďže táto skutočnosť umožňuje iba menej formalizovaný postup pre vydanie takého rozhodnutia, keďže pre vydanie písomného napomenutia nie je nutné, aby jeho vydaniu predchádzalo uskutočnenie disciplinárneho konania podľa tretej hlavy tretej časti zákona č. 385/2000 Z.z., ale je ho možné vydať „od stola“

7. Odvolanie (§ 131) – podáva sa v lehote do 15 dní od doručenia rozhodnutia; v prípade rozhodnutia o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu a zrušení dočasného pozastavenia funkcie sudcu (§ 22 ods. 1, ods. 4) v lehote do 5 dní od doručenia rozhodnutia, pričom o takom odvolaní je odvolací disciplinárny senát povinný bezodkladne rozhodnúť (v § 22 ods. 3 je lehota 10 dní od doručenia odvolania) a sudcovi doručiť do vlastných rúk do 3 dní od vyhlásenia rozhodnutia o odvolaní; odvolanie včas podané má odkladný účinok

7.1. Spôsob rozhodnutia odvolacieho disciplinárneho senátu:

- zamietnutie odvolania (ak je podané neskoro, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa odvolania vzdala, osobou, ktorá vzala odvolanie späť alebo ak je nedôvodné)

- zrušenie napadnutého rozhodnutia – v celom rozsahu alebo sčasti (ak zruší výrok o vine, zrušia sa aj ostatné výroky, ktoré majú vo výroku o vine podklad) a spravidla má odvolací disc. senát rozhodnúť sám, príp. vec vráti prvostupňovému disciplinárnemu senátu na nové prejednanie a rozhodnutie

- platí zákaz reformatio in peius (nemožnosť zmeny rozhodnutia v neprospech) v prípade, ak odvolanie nepodal navrhovateľ - k tomu III. ÚS 392/2010; tiež nemôže odvolací disciplinárny senát uznať vinu, ak bol sudca rozhodnutím prvostupňového súdu oslobodený alebo uznať sudcu za vinného z ťažšieho disciplinárneho previnenia než z akého ho mohol uznať za vinného v napadnutom rozhodnutí prvostupňový disciplinárny senát (v takých prípadoch musí vrátiť vec prvostupňovému disciplinárnemu senátu na nové prejednanie a rozhodnutie)

- forma úkonu, na ktorom odvolací disciplinárny senát rozhoduje, vyplýva z Trestného poriadku (verejné zasadnutie alebo neverené zasadnutie)

8. Obnova disciplinárneho konania (§ 132) - jediný mimoriadny opravný prostriedok, môže ho podať iba sudca, a to v lehote 3 rokov od právoplatnosti rozhodnutia

9. Zahľadenie disciplinárneho postihu (§ 134 - § 135) – k zahladeniu dochádza priamo zo zákona, a to

- po uplynutí 1 roka od vykonania disciplinárneho previnenia a ak sa upustilo od uloženia disciplinárneho opatrenia, od právoplatnosti rozhodnutia

- po uplynutí 3 rokov v prípade závažného disciplinárneho previnenia (pokiaľ nedošlo k odvolaniu z funkcie sudcu)

- po uplynutí 4 rokov od právoplatnosti rozhodnutia v prípade uloženia disciplinárneho opatrenia podľa § 117 ods. 1 písm. c), ods. 3 písm. c) - vydanie a zverejnenie rozhodnutia o tom, že sudca nepreukázal zákonným spôsobom zdroj svojich majetkových prírástkov

Spracoval: JUDr. Peter Štíft